

Stanisław **FOREMNY**
Marian **HOLOTA**
Tomasz **ŻUK**

INŻYNIERYJNE ZABEZPIECZANIE RUCHU WOJSK PO DROGACH Z WĄSKIMI SZCZELINAMI Z UŻYCIEM FASZYN PRZEWOŻONYCH NA POJAZDACH MID i PMC-90

Streszczenie: W oparciu o wyniki prowadzonych w Ośrodku prac studialnych określono możliwości przewożenia zestawów faszynowych przy użyciu krajowych nośników opancerzonych. Podano koncepcje ram do przewożenia i układania zestawów faszynowych.

1. WPROWADZENIE

Zdolność manewrowa formacji opancerzonych i zmotoryzowanych, będąca kluczowym komponentem prowadzenia operacji na współczesnym polu walki, wymaga bezpośredniego ruchomego wsparcia inżynieryjnego. Wsparcie inżynieryjne będące w bliskim kontakcie z formacjami opancerzonymi w zasięgu systemów ogniowych, charakteryzować się powinno wysoką mobilnością, która pociąga za sobą między innymi konieczność wykonywania przejść w polach minowych, oczyszczanie zablokowanych szlaków, przekraczanie rzek i rozpadlin.

Przekraczanie rzek przez formacje opancerzone i samochodowe realizowane jest głównie przy pomocy mostowych systemów przewoźnych lub mostów pontonowych. Stosowane pojedyncze przęsła mostowe mają zazwyczaj długość $10 \div 12$ m, dlatego rozkładanie ich na rozpadlinach, brzegach potoków i rzek o szerokości nieznacznie większej niż możliwości przekraczania ich przez formacje pancerne i samochodowe jest niecelowe. Zasypywanie potoków i rozpadlin powoduje podtopienia sąsiadującego terenu i wylewy. Każdorazowo wymagana byłaby w takich przypadkach budowa umocnień brzegów i wykonanie przepustów wodnych. Dlatego też celowym jest zastosowanie w armii polskiej technologii przekraczania wąskich szczelin i potoków przy użyciu zestawów faszyn. W przypadku występowania szerszych rozpadlin możliwe jest użycie większej ilości zestawów faszynowych, co nie spowoduje znacznego zwiększenia czasu budowy takiej przeprawy.

2. ZASTOSOWANIE FASZYN DO BUDOWY PRZEPRAW

Możliwość utrzymania wysokiego tempa działań bojowych w terenach o urozmaiconej konfiguracji z licznymi rozpadlinami zapewniają między innymi stosowane w armiach zachodnich zestawy faszynowe, przewożone na przystosowanych do tego celu opancerzonych nośnikach, np. Chieftain Avre w armii brytyjskiej lub na specjalnych przyczepach, z których zrzut odbywa się przy pomocy żurawi.

Podwójny zestaw faszyn przedstawiony na rys.1, stanowi zespół ok. 150 rur o średnicy około 120 mm o grubości ścianki około 12 mm wykonanych z tworzyw sztucznych z domieszką włókien węglowych. Rury te końcami powiązane są z sobą linami, tworząc w płaszczyźnie czół siatkę. Sposób siatkowego powiązania czół umożliwia zestawowi przyjmowanie dowolnego kształtu w przekroju poprzecznym, przez co zapewnione jest grawitacyjne dostosowanie się kształtu zestawu faszynowego do geometrii rozpadliny.

Rys. 1. Podwójny zestaw faszyn

Na wyposażeniu armii brytyjskiej znajdują się w chwili obecnej dwa rodzaje zestawów faszyn:

- faszyny midi o orientacyjnych wymiarach 1,5 x 1,5 x 4400 – masa czystego zestawu około 1,5 Mg, a zabłoconego około 2.8 Mg.
- faszyny maxi o orientacyjnych wymiarach 2,5 x 2,0 x 4400 i masie czystego zestawu około 2,5 Mg, a zabłoconego około 4,8 Mg.

W fazie badawczo-rozwojowej znajdują się faszyny pompowane, których zewnętrzny obwód stanowi zestaw rur, a wewnątrz napełniana sprężonym powietrzem gumowa oponcza.

3. OKREŚLENIE ZASTOSOWANIA

Uczestnictwo jednostek Wojska Polskiego w misjach pokojowych w krajach objętych konfliktami wskazuje na konieczność opracowania i wdrożenia krajowego systemu nośników i zestawów faszynowych dla umożliwienia szybkiego współdziałania wsparcia inżynieryjnego, realizując zadania bez zakłócania systemów ekologicznych.

4. WYNIKI PRAC STUDIALNYCH NAD DOBREM KRAJOWYCH NOSNIKÓW ZESTAWÓW FASZYNOWYCH

Specjaliści Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Urządzeń Mechanicznych w latach 1998-2000 w ramach tematu FS FET prowadzili prace studialne nad możliwością przewożenia i zrzucania zestawów faszynowych, przez znajdujące się aktualnie w produkcji seryjnej transportery opancerzone.

Do analizy przyjęto:

- maszynę inżynieryjno-drogową MID, dla której opracowano koncepcje:
  - a) ramy transportowo-zrzutowej umożliwiającej przewożenie dwóch zestawów faszyn typu midi,
  - b) ramę obrotową umożliwiającą przewożenie jednego zestawu faszyn typu midi,
  - c) przyczepy z zestawem faszyn,
- most czołgowy PMC-90, dla którego opracowano koncepcje ramy nośno-zrzutowej montowanej do układacza przęseł mostowych.

Ocenę mobilności pojazdów z dodatkowym obciążeniem dla obu pojazdów dokonano w oparciu o ocenę:

- przyspieszenia w funkcji mocy jednostkowej,
- zdolności pokonywania terenu o różnej twardości,

- zdolności holowania przyczep dla różnych kategorii gruntu,
- zdolności pokonywania wzniesień,
- innych cech wynikających z parametrów trakcyjnych obu pojazdów,

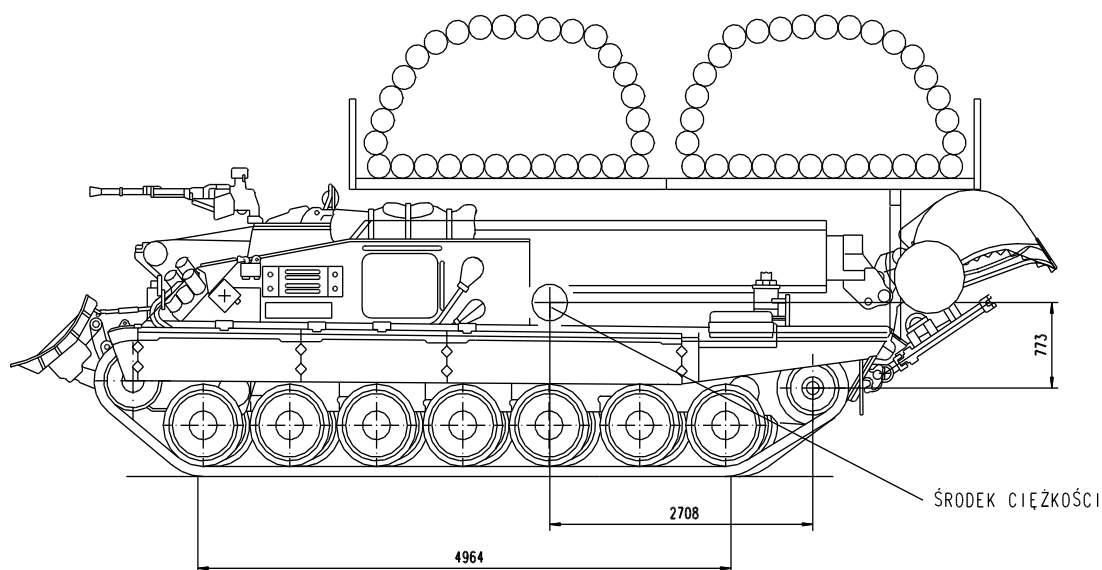
Dla obciążenia jednostkowego przeprowadzono symulację zmian wielkości nacisku koła jezdnego na ogniwo gąsienicy w zależności od zmiany mas wynikającej z kompletacji pojazdu (przy zachowaniu warunku $K \leq 276$ kPa) wg empirycznego wzoru:

$$K = \frac{1,26 \cdot M \cdot g}{2 \cdot i \cdot c \cdot b \sqrt{p \cdot d}}$$

gdzie:

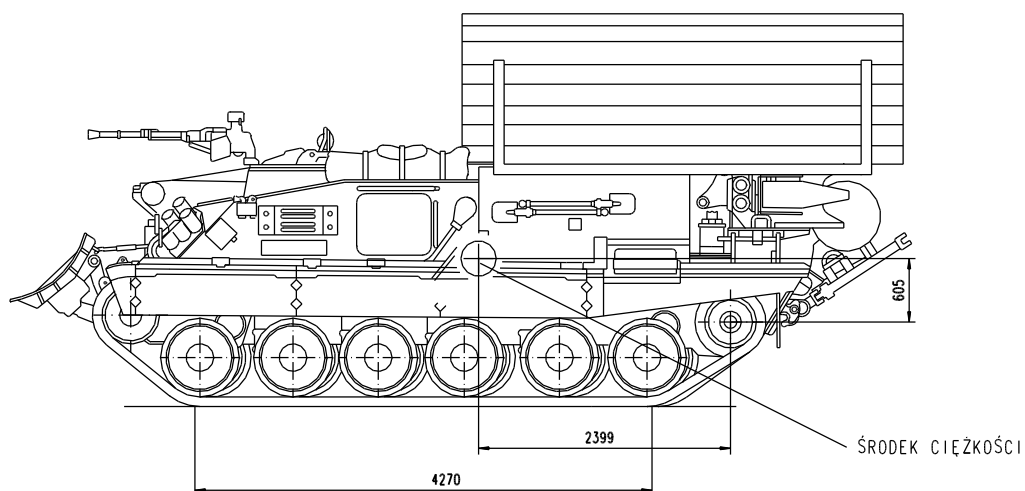
- M - masa, kg
g - przyspieszenie ziemskie, m/s^2
i - liczba kół
p - podziałka gąsienicy [m]
d - średnica koła, m
b - szerokość gąsienic, m
c - wielkość charakteryzująca gąsienicę

Wyniki analizy dla podwozia siedmiokołowego z dwiema faszynami podano na rys. 2, a na rys. 3 dla podwozia sześciokołowego z jednym zestawem faszyn.

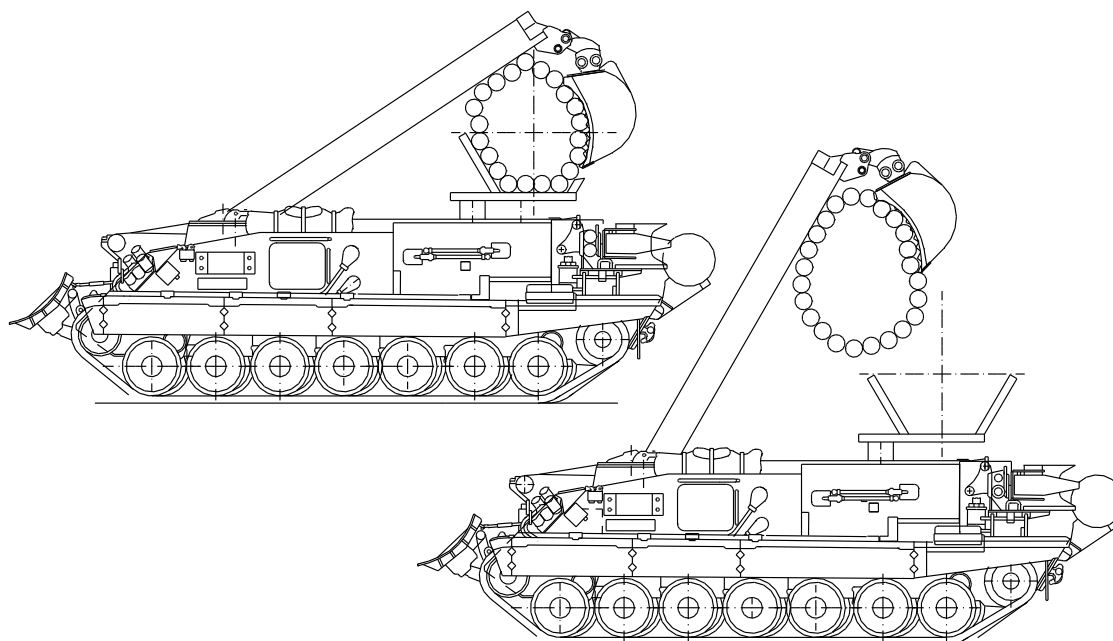
Masa całkowita	58,3 t
Moc jednostkowa	12,38 kW/t
Obciążenie ogniwa gąsienicy	268 kPa
Nacisk jednostkowy	0,10 MPa

Rys. 2. Ilustracja wyników analizy dla podwozia siedmiokołowego z dwoma zestawami faszyn.

Masa całkowita	49,5 t
Moc jednostkowa	12,04 kW/t
Obciążenie ogniwa gaśienicy	275 kPa
Nacisk jednostkowy	0,10 MPa

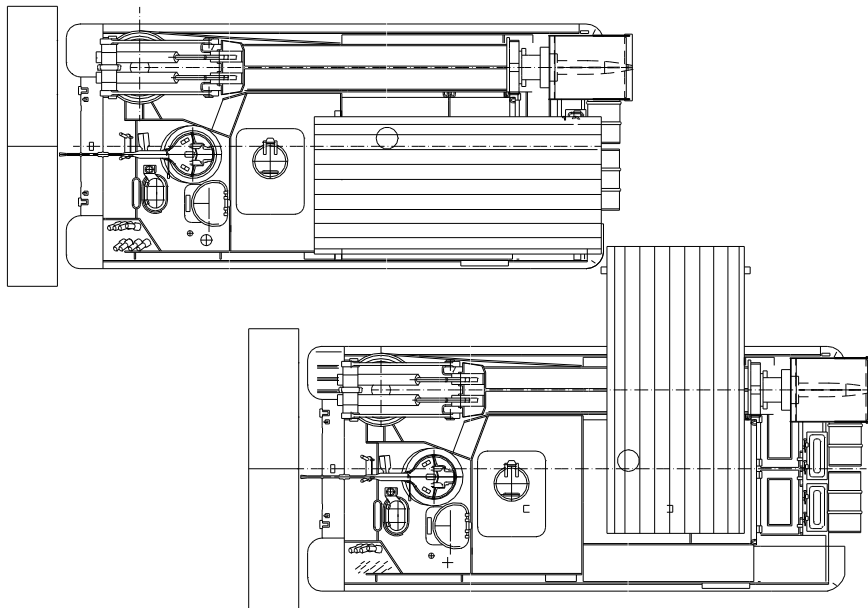
Rys. 3. Ilustracja wyników analizy dla podwozia sześciokołowego z jednym zestawem faszyn

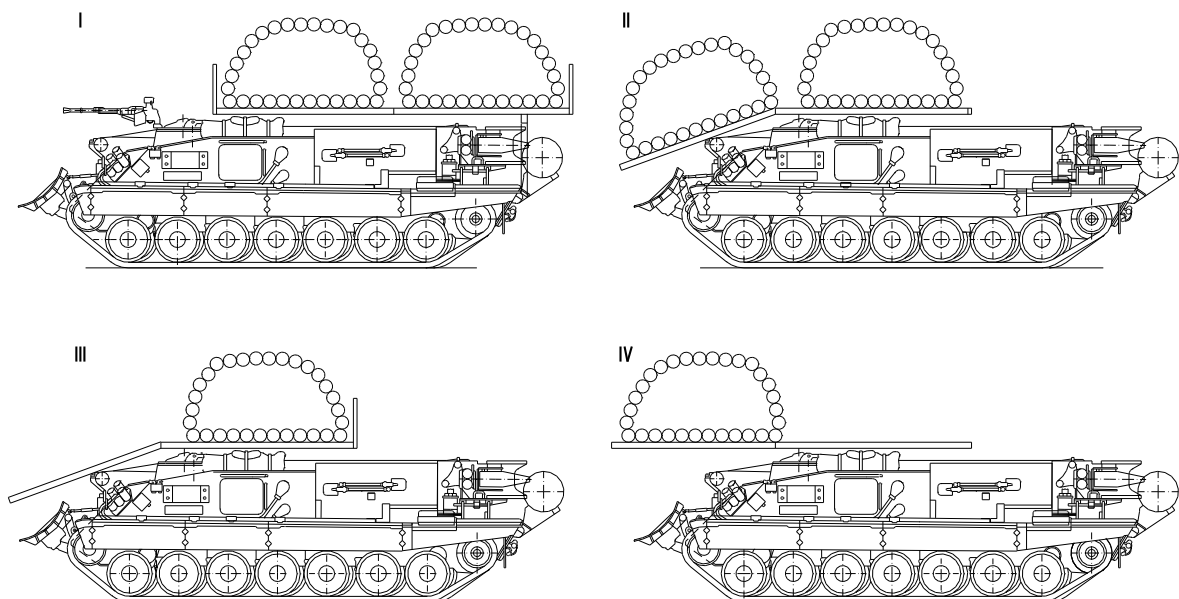
Rys. 4. Schemat zdejmowania faszyn za pomocą wyciągnika.

Uzyskane z obliczeń dane wskazują na możliwość przewozu zestawów faszynowych w wariantach:

- jedna faszyna midi na ramie obrotowej zrzucana przy pomocy wysięgnika, rys. 4 i 5,
- dwa zestawy faszynowe typu maxi przewożone na ramie obrotowo zrzutowej zainstalowane do maszyny inżynieryjno-drogowej, w tym przypadku dla zachowania wartości MMP wprowadzono siódmą parę kół nośnych. Ramę obrotowo zrzutową zainstalowano na zmodyfikowanym MID. Fazy transportu i zrzutu faszyn schematycznie przedstawiono na rys.6.

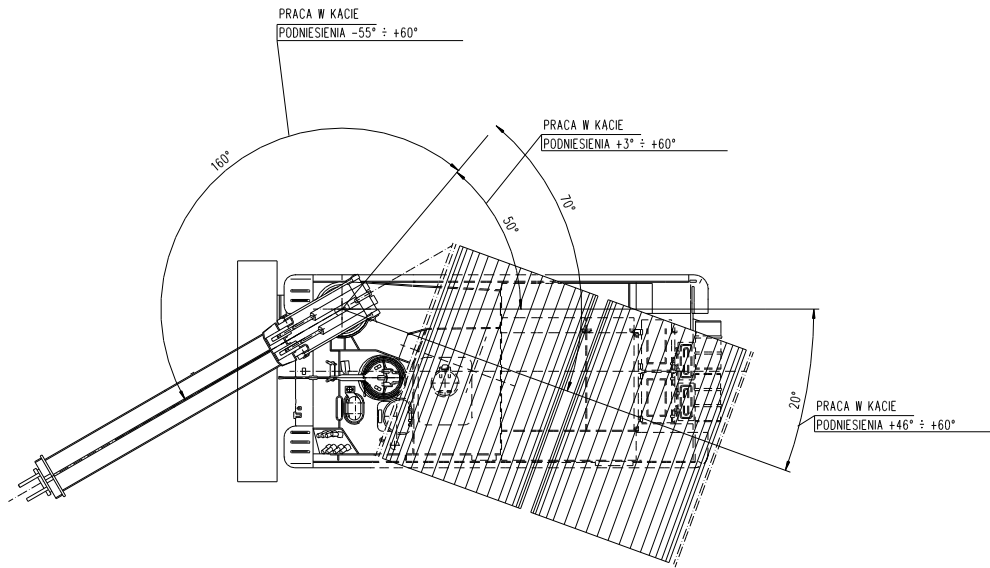

Rys. 5. Ilustracja pozycji faszyny do zdjęcia za pomocą wysięgnika.

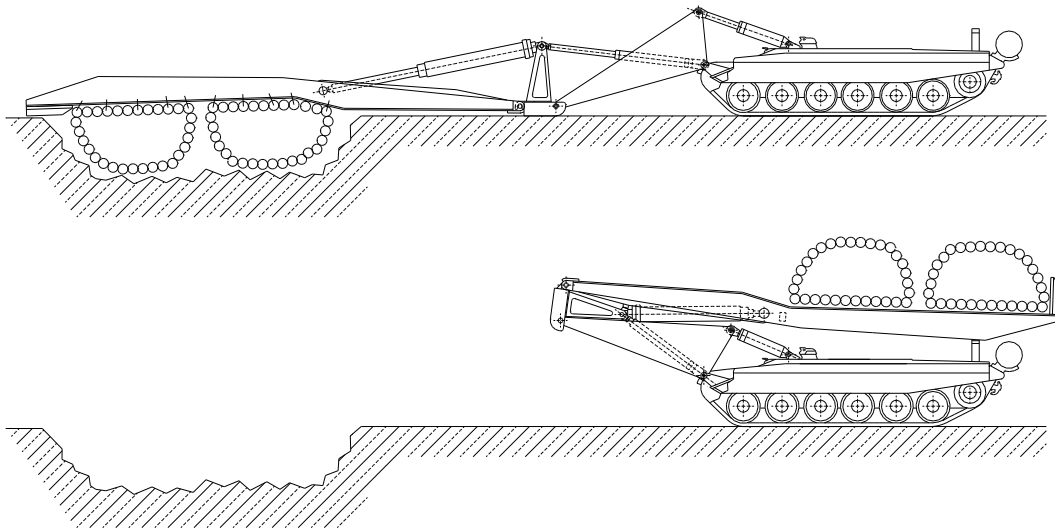
Rys.6. Etapy przewożenia i zrzutu zestawu dwóch faszyn.

Sposób ustawienia ramy przy odzysku faszyn przedstawia rys.7.

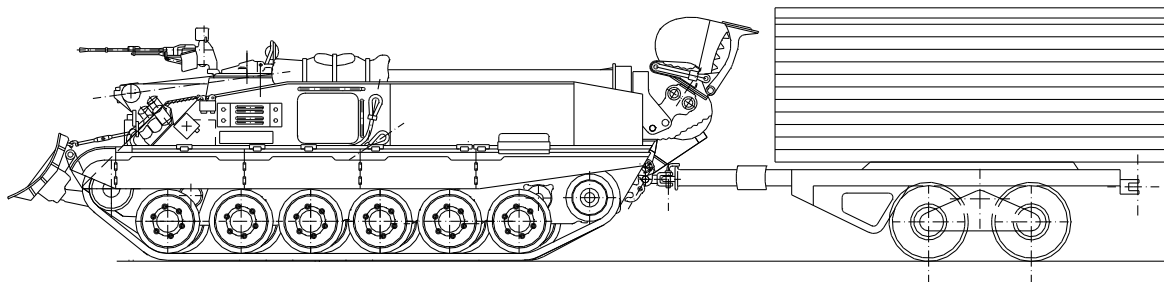
Rys.7. Schemat ilustrujący ładowanie faszyn na platformę przy pomocy wysięgnika.

Analiza techniczna zagadnienia pozwala na stwierdzenie, że przewożenie faszyn można realizować również przy użyciu podwozia mostu czołowego PMC-90, gdzie w miejsce mostu zakładana jest rama zrzutowa z dwiema faszynami maxi. Przedstawiono to na rys. 8.

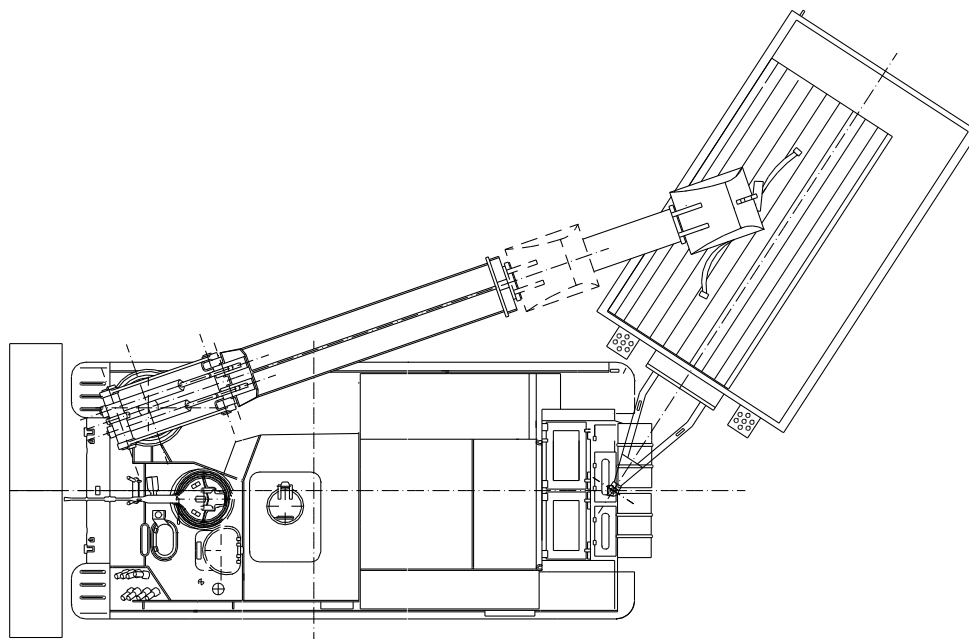
Rys.8. Ilustracja etapu rozkładania i odzyskiwania faszyn z użyciem podwozia PMC-90.

Przeanalizowano również możliwość przewożenia zestawu faszyn na przyczepach holowanych przez pojazd MID przy pomocy specjalnego haka holowniczego (rys. 9).

Rys.9. Schemat przewożenia zestawów faszyn na przyczepie.

Hak ten posiadać musi możliwość zwolnienia przyczepy (w przypadku awarii) bez konieczności opuszczania pojazdu przez załogę. Zdejmowanie faszyn z przyczepy może odbywać się przy pomocy wysięgnika bez konieczności rozłączenia układu pojazd-przyczepa. Powyższe przedstawiono na rys.10.

Rys.10. Ilustracja etapu zdejmowania faszyn z przyczepy przy pomocy wysięgnika.

5. PODSUMOWANIE

Przedstawione opracowanie pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- przeprowadzone analizy techniczne pozwalają na stwierdzenie, że nośnikami zestawów faszyn mogą być opracowane w OBRUM-ie pojazdy MID i PMC-90,
- opracowane koncepcje są podstawą do realizowania projektu wstępnego oraz projektu ZTT.
- zastosowanie proponowanych rozwiązań w jednostkach wojsk inżynieryjnych w znacznym stopniu upraszcza wykonywanie przepraw przez wąskie rozpadliny lub potoki, nie zaburzając systemów ekologicznych,

- przewożenie zestawów faszynowych na przyczepach nie wymaga istotnych zmian w kompletacji pojazdu holującego.

LITERATURA

- [1] Jeans military vehicles and logistyk, 1997-1998.
- [2] Współczesne czołgi saperskie, WPT, Nr 2, 1990r.
- [3] Zestawienie wyników badań państwowych MID i ich ocena w świetle ZTT – Plan Seminarium, WITI Wrocław, 2001 (niepublikowane).
- [4] Założenia taktyczno-techniczne MID, OBRUM (niepublikowane).
- [5] Mobilność taktyczna. Opracowanie w ramach FS FET, Zakład TL OBRUM (niepublikowane).
- [6] P.-337134 Zespół roboczy łyżki koparkowej, zgłoszenie projektu wynalazczego, OBRUM.

ENGINEERING SUPPORT OF FORCES MOVEMENT ALONG ROADS WITH NARROW DITCHES WITH APPLICATION OF FASCINES TRANSPORTED ON MID AND PMC-90 VEHICLES

Abstract: Opportunities of fascines transport by Polish armoured vehicles are described basing on results of study works held in our company. Frames concepts for fascines transport and deployment are presented.

Recenzent: doc. dr inż. Wojciech ZAJLER